

POSTANOWIENIE

25 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Adam Doliwa

na posiedzeniu niejawnym 25 kwietnia 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku H. M. i J. M.

z udziałem M. M.

o umieszczenie w szpitalu psychiatrycznym bez zgody osoby chorej psychicznie na wniosek (art. 29 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego),

na skutek skargi kasacyjnej M. M.

od postanowienia Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie

z 2 sierpnia 2023 r., IV Ca 725/23,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie na rzecz adw. K. S. 240 (dwieście czterdzieści) złotych obejmujących należną stawkę podatku od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 2 sierpnia 2023 roku Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie w sprawie z wniosku H. M. i J. M. z udziałem M. M. o umieszczenie w szpitalu psychiatrycznym bez zgody osoby chorej psychicznie na wniosek, oddalił apelację uczestnika od postanowienia Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-

Północ w Warszawie z 17 stycznia 2023 r., V RNs 417/20 i orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398 § 1 pkt 4 k.p.c. z uwagi na naruszenie art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tekst jedn. Dz. U. z 2022 r. poz. 2123 ze zm., dalej „u.o.z.p.”), art. 29 ust. 1 u.o.z.p., art. 22 ust. 1 u.o.z.p., art. 233 § 1 k.p.c., art. 281 § 2 k.p.c. w zw. z art. 52 § 3 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa i prawidłowej wykładni, jak również w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych. Natomiast nie jest to ogólnodostępny środek zaskarżenia orzeczeń, który umożliwia rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przysądu uregulowana w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony tylko do zbadania przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. Zatem nie służy merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie wystąpienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący ma obowiązek wskazać i uzasadnić określoną przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. W ten sposób ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że skarga kasacyjna jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie tych przesłanek do czterech ma zapewnić, że przyjęcie skargi

kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione wyłącznie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie będzie instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie. W związku z tym, nie w każdej sprawie skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, w przeciwnym razie Sąd Najwyższy stałby się, wbrew obowiązującym regulacjom, sądem trzeciej instancji. Nie jest zaś rolą Sądu Najwyższego korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać szczegółowe i wyczerpujące argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Skarga kasacyjna może zostać uznana za oczywiście uzasadnioną tylko w sytuacji, gdy trafność jej zarzutów jest dostrzegalna od razu, na pierwszy rzut oka, bez przeprowadzania wnikliwej jurydycznej ich analizy. Chodzi o szczególne, kwalifikowane wypadki naruszenia prawa przez sąd drugiej instancji dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika, a więc chodzi o sytuacje, kiedy wyrok może być uznany za bezprawny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, Nr 3, poz. 49).

Skarżący nie wykazał skutecznie oczywistej zasadności skargi ze względu na podniesione zarzuty. Skarżący kwestionuje ustalenia faktyczne w szczególności brak podstaw do przyjęcia do szpitala psychiatrycznego bez jego zgody, jak również materiał dowodowy w postaci opinii biegłych. Powyższe należy uznać za niedopuszczalne, gdyż fakty ustalone nie mogą być podważane w postępowaniu kasacyjnym (art. 398³ § 3 k.p.c.) i stanowią wiążącą Sąd Najwyższy podstawę faktyczną rozważań prawnych (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z art. 29 ust. 1 u.o.z.p. do szpitala psychiatrycznego może być przyjęta, bez zgody wymaganej w art. 22 u.o.z.p., osoba chora psychicznie, której dotychczasowe zachowanie wskazuje na to, że nieprzyjęcie do szpitala spowoduje znaczne pogorszenie stanu jej zdrowia psychicznego (ust. 1), bądź

która jest niezdolna do samodzielnego zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych, a uzasadnione jest przewidywanie, że leczenie w szpitalu psychiatrycznym przyniesie poprawę jej stanu zdrowia (ust. 2). W niniejszej sprawie podstawę stwierdzenia przez sądy konieczności przymusowego leczenia uczestnika stanowiło zagrożenie znacznego pogorszenia stanu zdrowia (art. 29 ust. 1 pkt 1 u.o.z.p.).

W orzecznictwie wskazuje się, że stwierdzenie występowania tej przesłanki zawiera element prognozujący oparty na ocenie, jak może wpłynąć brak leczenia szpitalnego na stan zdrowia osoby chorej psychicznie, ocena ta powinna uwzględniać dotychczasowe zachowanie chorego i jego zmiany w aspekcie czasowym oraz wpływ tego zachowania na stan zdrowia w okresie przed wydaniem orzeczenia. Sąd powinien ustalić, jakie dotychczasowe zachowania chorego i z jakich powodów uzasadniają stwierdzenie, że brak leczenia w warunkach zamkniętych będzie prowadzić do znacznego pogorszenia stanu zdrowia, jak również rozważenie z jakich przyczyn leczenie szpitalne, prowadzone w warunkach przymusu, stanowi lepszą gwarancję niepogorszenia stanu zdrowia niż leczenie ambulatoryjne.

Z uzasadnienia zaskarżonego postanowienia jednoznacznie wynika, że uczestnik postępowania jest osobą cierpiącą na schizofrenię paranoidalną o charakterze przewlekłym a dotychczasowe zachowanie uczestnika wskazuje na to, że nieprzyjęcie do szpitala spowoduje u niego znaczne pogorszenie stanu zdrowia psychicznego.

W świetle powyższego należało stwierdzić, że przedstawione w skardze kasacyjnej argumenty stanowią jedynie polemikę z przeprowadzoną przez Sąd drugiej instancji oceną okoliczności faktycznych. Zawarte w uzasadnieniu przyczyny kasacyjne nie przekonują, że Sąd Okręgowy naruszył przepisy prawa w sposób uzasadniający konieczność uchylenia zaskarżonego orzeczenia. Skarżący nie wyjaśnił, jakie przepisy zostały naruszone w stopniu kwalifikowanym, przemawiającym za oczywistą zasadnością skargi. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ogranicza się do skróconego omówienia stanu faktycznego sprawy i podstaw kasacyjnych, co wyklucza

możliwość uznania oczywistej zasadności skargi. Skarżący nie przedstawił wywodu prawnego, w tym argumentacji jurydycznej, wyjaśniającej, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym brak było podstaw do uznania, że w sprawie została spełniona przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy uznał, że nie ma innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nie zachodzi nieważność postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

Z tych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania orzeczono na podstawie § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 8 ust. 1 pkt 27 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

[SOP]

[ms]